

Slovenska univerza
za tretje življenjsko obdobje
e-novice

Univerza za tretje življenjsko obdobje **37** let

*Vsaj občasno uporablja internet 20 % starejših od 75 let
v nasprotju z 98 % mladih v starosti od 16 do 29 let
(FRA report).*

Dreamlike
Neighbourhood

Sofinancira program
Evropske unije
Erasmus+

Redko odhajate zdoma? Pokličite nas na Slovensko univerzo za tretje življenjsko obdobje, na telefonsko številko 01 433 20 90. Priložnost je mamljiva, a tudi minljiva Dreamlike Neighbourhood (slov. Sanjska soseska) je projekt za vas, ki ste stari nad 65 let, ste končali srednjo šolo ali več in stanujete v bližini Poljanske ceste, lahko pa tudi v stari Ljubljani, na Prulah, v Trnovem, v bližini Nebotičnika, skratka v centru mesta. Namenili smo ga vam, ki uporabljate računalnik ali pametni telefon in imate vsaj temeljne računalniške spretnosti. V več evropskih državah bomo v soseskah ustvarili povezave med starejšimi. V Sloveniji bodo te povezave temeljile na umetnosti, spoznavanju umetnosti in umetniškem izražanju. Še prav posebej bomo veseli sodelovanja vas, ki morda redko odhajate zdoma. O čem bo tekla beseda? Sprva vas bomo poprosili, da se predstavite, da razmišljate, česa bi si v svoji soseski želeli, če bi bilo mogoče razmišljati o spremembah. To bo navsezadnje sanjska soseska, mar ne!? Temu bo sledilo vse drugo. Pokličite nas na Slovensko univerzo za tretje življenjsko obdobje, na telefonsko številko 01 433 20 90, najkasneje do 15. marca 2021.

Gradnik skupnosti je medsebojno zaupanje. Prvi spletni posvet Mreže UTŽO Ljubljana, 18. februar 2021

Kako delovati ustvarjalno in psihološko obvladovati epidemijo, ta prvi spletni posvet v nizu posvetov Mreže SUTŽO smo posvetili značilnostim in pomenu neformalnih skupnosti. V mrežah vsi zadovoljujejo svoje potrebe in interese in seveda tiste, ki jih prepoznajo kot *skupne*. Gradnik skupnosti je - to dobro vemo- *medsebojno zaupanje*. Prevladovanje neformalnih skupnosti so napovedali mnogi: že v 70-ih letih Peter Drucker, kasneje Jeremy Riffkin, pa tudi Ivan Illich v svojem delu *Razšolana družba*. Institucije porabijo veliko energije za vzdrževanje sebe, mreže se posvečajo predvsem vsebinam svojega delovanja! Profesorica

Ana Krajnc, predsednica Mreže SUTŽO, ki je srečanje vodila, je nato poudarila pomen mentorjev v procesu digitalizacije izobraževanja starejših. Prepoznali so ga tudi udeleženci posveta. Posveta se je udeležilo 32 predstavnikov univerz za tretje življenjsko obdobje. Bila je to priložnost za izmenjavo najbolj svežih izkušenj z izobraževanjem na daljavo in seveda medsebojno učenje.

Študijska skupina slikarstva, mentorica Nives Palmić. Kolaža likovnih stvaritev, 2020.

Likovnega ustvarjanja se učijo na daljavo. Bi se jim pridružili? UTŽO Ljubljana, št. leto 2020/21

V študijski skupini slikarstva (mentorica akad. slikarka Nives Palmić) je odločitev padla. Če ne gre drugače, pa na daljavo! Mentorica pripoveduje: »Po elektronski pošti študentom pošiljam naloge, ki vsebujejo pisno razlago in slikovne primere. Študenti jih opravijo in vrnejo v analizo. Moja naloga je, da študente spodbudim, jih motiviram za nadaljnje delo. S člani skupine sem nenehno v stiku, pripravljena sem jim svetovati, jim razložiti, kar je potrebno. Pogovorimo se o marsičem, o težavnosti nalog, o tem, kaj jim je všeč, kaj jim je zanimivo, kaj jih navdihuje ali jim morda povzroča težave. Nimamo strogo določenih rokov za dokončanje nalog, saj ima vsakdo svoj osebni ritem; nekateri so hitri in temperamentni, drugi raje delajo poglobljeno. Program ni zakoličen. Nasprotno, lahko ga obogatimo z marsičem, denimo s prispevki o slikarjih. Menim, da je spoznavanje pomembnih umetnic in umetnikov v zgodovini slikarstva velike vrednosti, saj nam bogati »vizualni kapital«, krepki likovno zaznavanje in izraznost. Ko smo denimo risali tihožitja, so spoznali Jeana Baptista Siméona Chardina in njegovo delo. V decembru so od mene prejeli kolaž, skupinski povzetek njihovih del. Moč skupine je pomembna! Tovrstni študij res ni enak študiju v živo, a ohranja skupnost, spoznavanje in izraznost študentov.«

Posvet Hibridno izobraževanje v času pandemije in po njej. Virus nas je pognal iz fizične realnosti v virtualni svet

Ljubljana, 12. januar 2021, po spletu

Na spletnem posvetu MIZŠ in SAZU *Hibridno izobraževanje v času pandemije in po njej* je bila v imenu SUTŽO njena predsednica prof. dr. Ana Krajnc. Spoznanja? Virus nas je pognal iz fizične realnosti v virtualni svet, tja, kjer že živimo. V dveh mesecih se je namreč digitaliziralo več podjetij in ustanov kot v vsem desetletju pred tem. Kako smo pripravljene na

digitalizacijo? Mladi naj bi bili digitalni mojstri nove tehnologije, starejši, ki so družbeno izključeni, zaostajajo. Čudi podatek, da dijak v času štiriletnega šolanja preživi le 0,49 % šolskih ur v pridobivanju digitalnih spretnosti (gospodinjstvu jih denimo pripade 0,48 %). IKT spretnosti mladi pridobivajo sami, zunaj šole. Po drugi strani pa so bili družbeni sistemi prisiljeni digitalizirati svoje delovanje (e-zemljiška knjiga, e-bančništvo, e-javna uprava, e-zdravje, ki zdaj nastaja, vse drastično nižja stroške delovanja). Zavedamo se, da je nova tehnologija zdaj edina pot v demokratizacijo izobraževanja, kjer ni lastnika znanja. Vsakdo lahko na spletu poišče, kar potrebuje, kar ga zanima, seveda, če je digitalno pismen; če pozna digitalno tehnologijo, pa tudi, če ima osebne kompetence, ki izhajajo iz splošne izobrazbe, če ima vzpostavljene miselne funkcije za iskanje in zbiranje virov učenja v veselju znanja. Prispevki na posvetu o hibridnem izobraževanju so bili na temo načinov širjenja digitalne pismenosti, didaktike digitalnega izobraževanja. Sodelovali so Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ), Slovenska akademija znanosti in umetnosti (SAZU), Andragoški center Slovenije (ACS), Akademska in raziskovalna mreža Slovenije (ARNES), Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS), Slovenska digitalna koalicija (SDK), Pedagoški inštitut. (Vir: Ana Krajnc)

A	Λ	B	3	C	∧
D	)	E	≡	F	=
G	∩	H		I	
J		K	<	L	_
M	v	N	\	O	∩
P	∩	Q	O	R	3
S	∩	T	-	U	J
V	/	W	\\	X	^
Y	\	Z	=		

Kmalu niz predavanj in razprav z vami o disleksiji. Šola za starše in učitelje bo! Ljubljana, 4. januar 2021, po spletu

Sestali so se snovalci spletnega niza predavanj in razprav o disleksiji in oblikovali vsebino Šole za starše in učitelje: seznanimo se z disleksijo, nevroznanost o pojavu disleksije, pričakovanja okolja in njegov vpliv na osebe z disleksijo, gradnja samopodobe kot pogoj za uspeh, pozabimo na tekmovalnost, obvladovanje serije in diskalkulij. Udeleženci srečanja so navedli dobre primere potrjevanja prednosti oseb z disleksijo; podjetja, kjer prisluhnejo zamislim mladih z disleksijo (mag. Marija Velikonja), vključevanje mladih v kakšen skupinski šport, druženje z domačo živaljo, ki človeka sprejme takšnega, kot je. Samozavest se pridobiva, če otroci lahko svobodno iščejo in odkrivajo. Vlogi staršev in predvsem starih staršev pri gradnji samopodobe se bodo posvetili v tej šoli. Starši so pogosto preobremenjeni, nestrpni, stari starši so pripravljene posvetiti čas in pozornost *odnosu* z mladimi z disleksijo. Za njih so pomembni konteksti; v nekaterih se samozavest okrepi, v drugih ne (dr. Vesna Radonjić Miholič). Disleksija ne popusti nikoli, v pozni odraslosti se nekatere njene plati celo okrepijo, ker je "kontekstov" manj in delno tudi zato, ker obrambni mehanizmi slabijo in s tem se težave krepijo (prof. dr. Ana Krajnc). Nekdo, ki je skozi življenje že kompenziral svoje težave, jih zdaj znova doživlja; znova izpušča črke, ne zagleda tipkarskih napak ipd. Srečanje je moderirala andragoginja mag. Petra Bališ, predstojnica Inštituta za disleksijo.

Sestali so se člani slovenske EAPN. Socialno državo je treba braniti na vsakem koraku Ljubljana, 15. februar 2021, po spletu

Evropska mreža proti revščini (EAPN) ima svojo nacionalno podružnico v Sloveniji. S svojimi pogledi na revščino, z možnostmi vključevanja v družbo, se ji je pridružila Slovenska UTŽO preprosto zato, ker je revščina razpršen pojav, ki ga moramo reševati vsi. Revščina in prekarlost se v tem času krepita. Tisti, ki so dovolj izobraženi, usposobljeni ali kako drugače privilegirani, se uspešneje spoprijemajo s težavami. Drugi spet ostajajo zadaj. Je pa pandemijska kriza tudi čas, ko je treba še bolj kot sicer *braniti socialno državo*, kar je dolžnost slehernega med nami. Člani mreže prihajajo iz različnih nevladnih in javnih organizacij, skupno pa jim je eno: spremljati evolucijo v slovenskem prostoru. Sprejemati odločitve, pomagati, da bi bilo stanje vzdržno. Slovenska UTŽO se je mreži pridružila na temo vprašanj starejših. V času predsedovanja Slovenije bodo obravnavali naslednja vprašanja: neustreznost metodologij, s katerimi se določa minimalna košarica dobrin, ki jih potrebujemo za preživetje. Toda, kaj je preživetje danes? Je to res zgolj hrana? Je košarica podobna za posameznike, družine, starejše? Kakšno je stanje mladih na trgu dela v času, ko plača, socialni transferji, pokojnine postajajo podobni? Kaj pomeni staranje doma in kakšni ukrepi so potrebni? Problematika žensk žrtev nasilja, ki se morajo postaviti na trg dela. Prikrajšanost nevladnih organizacij. Sestanka se je udeležila dr. Dušana Findeisen.

Žariščna skupina.

O potrebah v izobraževanju odraslih. Tudi izobraževalci so odrasli in jih imajo 23. februar 2021, po spletu

V organizaciji *Ljudske univerze v Ajdovščini* so se v žariščnih skupinah zbrali izobraževalci iz različnih okolij, iz Andragoškega centra Slovenije, Biotehniške fakultete, Univerze na Primorskem, Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje, ICRA, BIC Ljubljana, Ljudske univerze Radovljica itd. Kakšne lastnosti morajo izobraževalci imeti? Morajo biti avtentični/kongruentni, učeči se, imeti morajo zmožnost prebujanja čustev, empatičnost seveda, morajo jih veseliti ljudje, razumeti morajo socialni čas in prostor. Povzeto povedano gre za skupne lastnosti, kot so odprtost za izkušnje (ekstravertnost), skrbnost, prijetnost, Naj ne bodo nevrotični, hitre jeze itd.! Osebnostne lastnosti so razmeroma stabilne, zrcalijo naše značilne vzorce mišljenja, čutenja, obnašanja ... Ko analiziramo potrebe izobraževalcev odraslih, nas zanimajo oni in nas zanima stanje v družbi, slutnja potreb, ki bodo šele nastale. Njih je treba anticipirati. Velike, nenehno velike, so tudi potrebe po razvijanju kompetenc glede na cilje skupine, cilje in kontekst izobraževanja.

Sofinancira program
Evropske unije
Erasmus+

Vrstijo se srečanja po spletu in nastajajo temeljna besedila v evropskih projektih Slovenske UTŽO in partnerjev

Ljubljana, 20. februar 2021

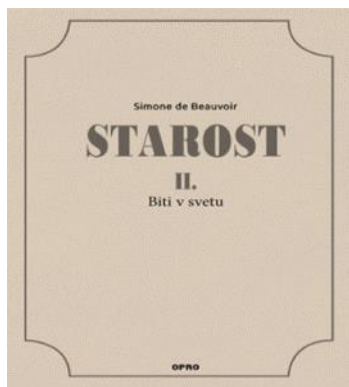
Vsi projekti so namenjeni boljšanju razumevanja starejših in njihovega življenja. V *Funmilies* bomo razvili oblike medgeneracijskega športa, razširili bomo dojemanje športa (zdravje, druženje, sodelovanje, tekmovalnost, pripadnost). SUTŽO so zaupali razvoj raziskave, naredili smo anketne vprašalnike, izdelali filozofijo športa (koncepte). V *Dreamlike Neighbourhood* varno stopamo pod vodstvom Queraum-a, avstrijske raziskovalne agencije. Razvili bomo mrežo medsebojnih odnosov in medsebojne pomoči starejših od 65 let, in sicer na temelju kulture in umetnosti. V *True To Age, True To Gender* se presenečeni ukvarjamo s programiranjem izobraževanja in opolnomočenja starejših žensk, z jezikom žensk, odnosi z moškimi itd. Razumeli bomo, od kod čustvo sramu starejših žensk glede lastnega telesa, odkrivali bomo ženske, ki so nam omogočile, da danes živimo bolj enakovredno življenje. Uprli se bomo žalitvam in neznosnemu reduciranju ženskega bitja na čevlje, torbice, na vrednost teh predmetov. »In to naj bo ženska?« se bomo vprašali, tako kot se je vprašal Primo Levy: »Ali je to človek?« V *LearnersMozt* nadaljujemo z aspekti funkcionalne pismenosti (številnostjo) starejših, saj vemo, da kar 13 % starejših od 65 let ni končalo osnovne šole! V projektu *GGA, Keep going, reach goals, get an award*, bomo za prostovoljstvo poskušali navdušiti tiste, ki ga doslej niso bili vajeni. Projekt *DAICE, Digital Approaches for Intergenerational Cultural Education*, vodijo kolegi s Hrvaške. Projekt partnerji posvečajo rabi digitalnih naprav in ustvarjanju digitalnih vsebin v izobraževanju za tretje življenjsko obdobje ter izobraževanju odraslih nasploh. Poudarek projekta je na kulturnih in ustvarjalno izraznih dejavnostih v partnerskih organizacijah.

Sosvet za tretje življenjsko obdobje pri Statističnem uradu RS

Ljubljana, 25. februar 2021, po spletu

Pri Statističnem uradu Republike Slovenije (SURS) že deluje 20 sosvetov, posvetovalnih teles, v katerih sodeluje 300 strokovnjakov z različnih področij. Letos se jim pridružuje *Statistični sosvet za tretje življenjsko obdobje*, v katerem sodelujejo strokovnjaki, predstavniki vladnih in nevladnih organizacij, ki SURS-u predlagajo vsebine statističnih raziskovanj na področju starejših. Sosvet za tretje življenjsko obdobje pri Statističnem uradu RS bo vodil Tomaž Banovec (ZDUS). Ustanovnega srečanja se je udeležilo 26 članov, med njimi predstavniki ZPIZ, UMAR, NIJZ, ZZZS, MDDSZEM, MZ, Ekonomske fakultete v Ljubljani, Andragoškega centra Slovenije, Skupnosti socialnih zavodov Slovenije in drugih organizacij. Slovensko univerzo za tretje življenjsko obdobje zastopa Alijana Šantej, ki je predlagala zbiranje podatkov o neformalnem izobraževanju in družbeni participaciji starejših v tretjem življenjskem obdobju.

Napisali smo recenzijo, prebrali smo, poslušali smo

Izšel je drugi del eseja *Starost* Simone de Beauvoir. Delo v založbi Zavoda OPRO je večno aktualno

Simone de Beauvoir ne prikazuje starosti običajnih ljudi, marveč misli in občutja v starosti, ki jih imajo pisatelji, pesniki, državniki. Navaja nas na razmišljanje. »Trmasto vztrajanje pri preteklem prekine vez s sedanjostjo,« trdi de Beauvoir, ko piše denimo o sicer izjemno plodnem, delovnem in učinkovitem državniku Clemenceau-ju in prida, da so novi trenutki zgodovine sedanjost in da novi trenutki zahtevajo nove ljudi. Morda res. Spregovori tudi o nekaterih izjemah med ustvarjalci, o glasbenikih, ki včasih svoja najboljša dela napišejo šele v starosti, kajti skozi življenje vse preveč zaupajo tehnikam in si šele v zrelih letih drznejše stopiti na lastno pot. Načne vprašanje starosti v zakonskem paru, pri tem pa navede primer Tolstoja in žene Sonje. Zaključí, da je starost lahko vir neravnovesja v zakonu, tudi med tistimi, ki so bili dotlej videti složni. Starost moramo razumeti, da lahko živimo bolje. Delo priporočamo študentom UTŽO, prav posebej pa izobraževalcem starejših odraslih. Bolje bodo razumeli svoje starejše študente in pomagali jim bodo dobiti vpogled vase.

Boris Cyrulnik. Vir: L'observateur de Monaco

Boris Cyrulnik o eko-psihologiji. Če nas kdo žali, se nam možgani oblikujejo drugače Pariz, januar 2021

V času, ko so univerze za tretje življenjsko obdobje zaprte in so se preselile na splet, velja prisluhniti psihologu, nevroznanstveniku, etologu Borisu Cyrulniku in njegovim razmišljanjem o vplivu (digitalnega) okolja. Nevroznanost dokazuje, da nas naravno in socialno okolje kparita bolj in dlje, kot si mislimo. Še preden se rodimo, čutimo njun vpliv. Poglejmo primere; z nastopom industrijskega obdobja, denimo, so bile potrebne mišice in solidarnost in to dejstvo nam je oblikovalo možgane; če je kultura v naši dolini ugodna, je življenje lagodno in mi bomo drugačni, kot če bi živeli visoko na gori, v trdih življenjskih okoliščinah, kjer so socialni rituali strožji. Okolje nam determinira psiho in mi determiniramo okolje. Še več, tudi tisto, kar je nevidno, podzavestno vpliva na nas. Na nas vplivajo materine roke in vpliva beseda drugih, a tudi mi z besedo spreminjamo okolje. Če nas kdo žali, prebledimo, preplavi nas rdečica, kajti spreminjajo se stresne substance in tako se pod njihovim vplivom spreminjajo tudi možgani. Potrebujemo torej prijazne odnose. Zdaj, v času

pandemije, ne smemo verjeti, da en vzrok vodi k eni posledici (Descartes), še posebej, če gre za psiho. Nanjo vpliva celota okolja. *Socialno okolje in kulturo potrebujemo fiziološko, da se lahko spreminjamo.*

Prof. Didier Raoult

»Vse preveč je emocij, vse premalo je znanosti,« trdi virolog prof. Didier Raoult Marseille, januar 2021

Nima odgovorov, pravi, ničesar ne predvideva, kajti v medicini je bolje zdraviti kot predvidevati. Opazuje, analizira podatke, sklepa. »Osnova zdravniškega poklica je opazovanje,« poudari in ni prav, da so se nekateri zdravniki ustrašili pacientov in delujejo zgolj na daljavo. Potrebno je zdravljenje težav s strjevanjem krvi, respiratornih težav, reedukacija okusa itd. Kakovost zdravljenja pa je odvisna od napak, ki jih opazujemo in se iz njih učimo. Vse, kar poznamo, so namreč kratkoročna tveganja, tveganje na dolgi rok pa nam ni znano, zato velja premisliti, kako ravnati pri mladih, sicer zdravih ljudeh. Jih cepiti ali ne? V čem je prednost cepljenja nekoga, pa tudi, kakšna so tveganja, o tem je treba razmišljati. Zdravstveno osebje, ki je v stiku s pacienti, je izpostavljeno, starejši zdravniki prav tako, tveganje je tedaj veliko in cepljenje priporočljivo. Podatki kažejo tudi, da v restavracijah niso odkrili več okužb, da pa so se ljudje okužili, ko so se dotikali ročajev vozičkov v samopostrežnih trgovinah, gumbov v dvigalu itd. Podatki pa presenetljivo pokažejo, da je največ okužb v domačem okolju, med znanci, ne na cesti. Toda vse to so neznanstvena intuitivna ugibanja in ne zadoščajo! Vse preveč je emocij, vse premalo je znanosti v tej pandemiji.

Napovedujemo, vabimo

Geografija Južne Amerike, po spletu

Južna Amerika je celina, o kateri le redko govorimo. Kljub njeni oddaljenosti od Evrope in navidezni nepovezanosti s slovenskim kulturnim okoljem pa se v njeni geografiji skriva ogromno zanimivih in premalo znanih dejstev. Vabljeni na predavanja o divji, a krhki Amazoniji, o bogati, a obubožani Venezueli, o skritem biseru Urugvaju in hladni Ognjeni zemlji. Vse to in še več vas čaka na ponedeljkovih spletnih srečanjih geografije.

Mentor: Erik Logar, mag., raziskovalec na Geografskem inštitutu Antona Melika, SAZU

Kdaj: ponedeljek, 16.00 do 17.30 (Zoom)

Prijave: UTŽO: 01 433 20 90, univerza3@siol.net

Kako delovati ustvarjalno in psihološko obvladovati epidemijo, drugi spletni posvet Mreže Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje: 18. marec 2021

Širimo obzorja, združujemo ljudi

Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje

Če besedilo ni oblikovano in slik ne vidite, pritisnite na Pogled ali View in nato HTML.

Spletne novice slovenskih univerz za tretje življenjsko obdobje ureja Dušana Findeisen.

Če novic ne želite več prejemati, to sporočite na naslov univerza3@siol.net